

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Webbversionen av detta yttrande har maskats enligt GDPR för att skydda privatpersoners uppgifter och fastighetsbeteckningar

Mottagare
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Yttrande i mål 5022-23 Ostlänken, delområde Hölö södra

Trafikverket har förelagts att komplettera ansökan med avseende på yrkanden och villkorsreglering samt att yttra sig över inkomna synpunkter på ansökan (aktbilaga 44, 46-50, 54, 55, 57, 60 och 61).

Trafikverket svarar nedan på domstolens föreläggande den 19 juni 2024 (aktbil 62) i rubricerat mål.

1 Precisering av yrkanden

- Föreläggande att se över och förtydliga vilka av de beskrivna och konsekvensbedömda verksamheterna inom påverkansområdet som ingår i prövningen samt i förekommande fall motivera varför det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena**

Trafikverkets svar - undantagna verksamheter

Som Trafikverket har beskrivit i ansökan (avsnitt 5.9) inkluderar underlagen till ansökan samtliga planerade vattenverksamheter inom det område som ansökan avser, även de som hanteras enligt undantagsregeln i 11 kap. 12 § miljöbalken. Motiven till att undantagsregeln är tillämplig framgår även dessa i avsnitt 5.9 i ansökan för varje aktuell vattenverksamhet, medan de bakomliggande effekt- och konsekvensbedömningarna återfinns i bilaga D.2 PM Yt- och grundvatten (i det geografiska kapitlet 10 för detta delområde). Som domstolen konstaterat baserar Trafikverket tillämpningen av undantagsregeln på om allmänna eller enskilda intressen kan skadas, vilket betyder att uppenbarhetsrekvisitet mycket väl kan vara uppfyllt även om vattenverksamheten medför en påverkan/effekt på vattenförhållandena, t.ex. om det inte finns några intressen som kan skadas.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Också länsstyrelsen har i sitt yttrande (aktbilaga 60) berört Trafikverkets avgränsningar och bl.a. angett att länsstyrelsen inte granskat de undantagna verksamheterna då underlag inte getts in i ansökan. Trafikverket vill förtydliga att även de undantagna vattenverksamheterna beskrivs tekniskt (bil. C Teknisk beskrivning) samt effekt- och konsekvensbedöms i bilagorna till ansökan (bil. D.2 PM Yt- och grundvatten). De redovisade bedömda effekterna, t.ex. påverkansområde för grundvattenpåverkan, är kumulativa effekter baserade på samtliga planerade vattenverksamheter. Vidare har ett kriterium för tillämpning av undantagsregeln varit att vattenverksamheten inte ligger i direkt anslutning till någon tillståndssökt vattenverksamhet eller att det inte föreligger något hydrologiskt samband av betydelse för effekt- och konsekvensbedömningen av någon tillståndssökt verksamhet.

Domstolen nämner bland annat permanent påverkan på fornlämningar med känslighet för grundvattenpåverkan. Trafikverket vill härvid påpeka att inom påverkansområdet inom ansökan Hölö Södra har det endast framkommit två fornlämningar som har bedömts vara känsliga för grundvattenpåverkan. Som länsstyrelsen påpekar i sitt yttrande (aktbilaga 61) har boplatzlämningen L2019:6882 utgått som fornlämning efter utförd arkeologisk förundersökning. Kvarstår gör därmed endast stensättningen L2013:8106 som har bedömts ha låg känslighet för grundvattenpåverkan (se Bilaga D Miljökonsekvensbeskrivning avsn. 10.3.5). Denna fornlämning ligger inom påverkansområdet för södra Edebytunneln, från vilken Trafikverket yrkar tillstånd för grundvattenbortledning. Trafikverket ser därför inte att frågan om denna fornlämning har någon koppling till verkets tillämpning av 11 kap. 12 § miljöbalken.

När det gäller domstolens exemplifiering av vattenverksamheter av typen grundvattenavsänkningar vid tunnlar och skärningar i jord och berg samt fördröjningsmagasin konstaterar Trafikverket att det inte finns några riskexponerade objekt inom påverkansområdet för de skärningar där undantagsregeln har tillämpats liksom för det aktuella fördröjningsmagasinet, och därmed finns det inga allmänna eller enskilda intressen som kan skadas. Tillstånd söks för tunnarna och övriga skärningar.

- **Föreläggande att se över yrkandenas utformning så att de verksamheter och de konsekvenser som beskrivs sammanfaller med vad Trafikverket söker tillstånd för.**

Domstolen har beskrivit bakgrunden till föreläggandet och därvid lämnat följande exempel från underlaget på fall där domstolen anser att teknisk

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

beskrivning och konsekvensbeskrivningarna av vattenverksamheterna inte sammanfaller med de i ansökan formulerade yrkandena.

- Grundvattenavsänkningar vid tunnlar och skärningar i jord och berg samt vid fördröjningsmagasin med påverkan på natur- och kulturmiljö.

- Arbeten vid Kyrksjön: Förtydliga vilka verksamheter som omfattas av yrkandet i punkt 1.2 (t.ex. genom angivande av ID-nummer).

- Arbeten i dike Österby: Det saknas yrkande om omledning av dike under punkt 1.4.k men av vad som får förstås av ansökan ingår denna verksamhet i den sökta vattenverksamheten. Därtill finns flera trummor beskrivna i underlaget men det framgår inte Trafikverket anser att dessa ska ingå i prövningen. Yrkandena behöver förtydligas (t.ex. genom angivande av ID-nummer) så att det direkt av yrkandena framgår antalet samt vilka av de i underlagen beskrivna trummorna som ingår i ansökan.

Trafikverkets svar – yrkandenas utformning

Trafikverket utgår i sitt svar från de tre exemplen ovan, även om det bör sägas att Trafikverkets översyn av yrkandena har omfattat samtliga yrkanden, dvs. även de som inte särskilt nämns nedan.

Grundvattenbortledning vid tunnlar, skärningar och fördröjningsmagasin

Inom delområdet planeras två bergtunnlar. Grundvattenbortledning från tunnlar omfattas av yrkande 1.3.j, där bortledning från norra Edebytunneln har beteckningen G13-005 och bortledningen södra Edebytunneln har beteckningen G14-005.

När det gäller skärningar söker Trafikverket i detta fall tillstånd till grundvattenbortledning från tre skärningar: G12-008, G14-004 och G11-003. Dessa framgår av yrkandena b, i och l (det kan noteras att yrkandena b och borde ange ”skärning”, dvs. singular istället för plural). Av ansökans avsnitt 5.9 framgår att det finns ytterligare tre skärningar, som undantagits från ansökan. Trafikverket noterar att en av dessa undantagna skärningar, G11-001, ligger inom delområde Hölö norra (nära Nackunga vid södra gränsen för det delområdet). Även om denna skärning således tagits upp som undantagen i fel ansökan, är det korrekt att den inte omfattas av något yrkande.

Trafikverket söker tillstånd för grundvattenbortledning vid ett fördröjnings-/dagvattenmagasin (G13-004), vilket omfattas av yrkande 1.3.i.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Arbeten vid Kyrksjön

De egentliga arbetena inom Kyrksjöns vattenområde omfattas av yrkandena 1.2 d-f. I yrkande d) anges ”järnvägsbank med tillhörande åtgärder”. De åtgärder som här avses är trumma genom järnvägsbanken (Y13-009), bankdiken (Y13-011) och utloppsdike (Y 13-004). Övriga yrkanden i 1.2 (e-h) är tydligt formulerade, och varje yrkande omfattar endast en vattenverksamhet (se nästa föreläggandepunkt).

Arbeten i dike Österby

Arbetena i dike Österby (yrkande k) omfattar två dikesomledningar (Y12-003 och Y 12-008) och två trummor (Y12-004 och Y12-009).

- **Föreläggande att för varje enskilt yrkande ange de beteckningar (det individuella ID-nummer som tilldelats alla vattenverksamheter inom projekt Ostlänken) som yrkandet avser.**

Svar: Yrkandena (a-l) i ansökan avser följande vattenverksamheter:

- G12-004, G12-007
- G12-008
- G12-005
- Y13-004, Y13-009, Y13-011, Y13-013
- Y13-010
- Y13-001
- G13-001
- Y13-005
- G13-004, G13-005, G14-004, G14-005
- G14-006
- Y12-003, Y12-004, Y12-008, Y12-009
- G11-003

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

2 Villkorsreglering

Mark- och miljödomstolen har tidigare förelagt Trafikverket att inkomma med den komplettering som behövs för en fullständig villkorsreglering enligt gällande praxis.

Trafikverket har hänvisat till att verksamhetens påverkan ska hanteras i kommande kontrollprogram samt Trafikverkets egenkontroll men har inte vidare preciserat vilka ramar denna kontroll kommer att ha. Domstolen bedömer att konsekvenserna av den sökta verksamheten inte fullt ut kan överblickas utan en tydligare reglering av ramarna för sökt verksamhet.

Trafikverket föreläggs därför återigen att komplettera ansökan med en fullständig villkorsreglering enligt gällande praxis för sökt verksamhet.

Trafikverkets svar

Trafikverket hänvisar till vad som redovisats i ansökan och i yttrande 2024-01-24 (aktbilaga 34) om Trafikverkets ställningstaganden i frågan om behovet av villkorsreglering i vattenmål. Det har inte stått klart för Trafikverket vilken ytterligare villkorsreglering som domstolen efterfrågar, framför allt då Trafikverket anser att det inte finns någon gällande praxis på detta område. Ett förtydligande från domstolen begärdes därför. Trafikverket har därefter haft tillfälle att redogöra för sin syn på frågan om villkorsreglering vid den muntliga förberedelse som hölls den 20 augusti.

Behovet av villkorsreglering bör enligt Trafikverkets uppfattning i första hand avgöras utifrån de risker för människors hälsa och miljön som den verksamhet som är föremål för tillståndsprövning innebär. I varje ansökan inom projekt Ostlänken har Trafikverket därför föreslagit särskilda villkor endast i de fall som det ansetts miljömässigt motiverat. Trafikverket har vidare pekat på att det saknas skäl att i dessa ansökningar frånga huvudregeln att det är påverkan från vattenverksamheten som ska regleras i tillståndet. När det gäller risker för olägenheter från den byggande verksamheten i övrigt bör dessa hanteras utanför målet, i enlighet med de krav som redan gäller.

Dock bottnar Trafikverkets inställning i denna fråga inte in någon ovillighet att följa de krav som gäller eller de åtaganden som gjorts i ansökan, utan Trafikverket eftersträvar endast att prövningen ska förhålla sig noga till bestämmelserna i miljöbalken och till vad som uttalats i praxis i fråga om prövningsram och förutsättningarna för villkorsreglering. Trafikverket har inga problem i sak med att tillståndet förenas med ytterligare villkor, även i sådana delar som Trafikverket anser vara obehövliga. För det fall att

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

domstolen anser att behovet finns önskar Trafikverket få möjlighet att påverka villkorens formulering, för att undvika avvikelser jämfört med de krav som gäller för byggprojektet i övrigt.

Nedan lämnas följande förslag till ytterligare villkor (numreringen av de tillkommande villkorsförslagen har inte anpassats till vad som framgår av ansökan):

- förslag till provotid avseende slutliga villkor för grundvattenbortledning från Edebytunnlarna.
- Förslag till provotidsföreskrifter
- Särskilt villkor om skyldighet att följa ett särskilt framtaget åtgärdsprogram kopplat till tunnelinläckage
- Villkor för annan påverkan i form av buller (luftburet och stomljud), vibrationer och utsläpp av länshållningsvatten

Trafikverket tillhandahåller även en sammanställning av vilka lägsta avsnäkningsnivåer som gäller i de schakter och skärningar som ingår i ansökan.

Förslag till provotid, provotidsföreskrift och särskilt villkor för grundvattenbortledning från Edebytunnlarna (södra och norra)

Förslaget nedan baserar sig på det som Trafikverket föreslagit i sin ansökan till mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt avseende Kolmårdstunneln. Det är en nyare version av Trafikverkets provotidskonstruktion än den som givits in till Nacka tingsrätt i mål M 8651-23. Detta något utökade förslag till provotidskonstruktion skiljer sig från det som föreslagits i mål M 8651-23 framför allt genom att Trafikverket i särskilt villkor åläggs att konkretisera de åtgärder som ska vidtas vid avvikelser kopplade till inläckage av grundvatten genom en på förhand upprättad och samrådd åtgärdsplan som ska ges in till tillsynsmyndigheten tre månader i förväg.

Åtgärdsplanen kan ses som en precisering av kontrollprogrammet, men har det specifika syftet att erbjuda en detaljerad reglering av vilka åtgärder som ska vidtas om det uppmätta inläckaget överstiger prognoskurvan eller vid annan avvikelse eller oönskad händelseutveckling kopplad till inläckage av grundvatten under drivningen av Edebytunnlarna. Genom att i ett särskilt villkor förbinda verksamhetsutövaren att, även vid straffansvar, utföra de

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

åtgärder som på förhand tagits fram och samråtts med tillsynsmyndigheten garanteras på ett tydligt sätt både för tillsynsmyndigheten och verksamhetsutövaren att åtgärderna vidtas på det sätt som framgår av planen och inget annat. Det innebär bland annat att den redovisning som enligt åtgärdsplanen ska ske till tillsynsmyndigheten vid avvikelser innehåller en analys av orsakerna till avvikelserna och en bedömning av konsekvenserna. Redovisningen kan, om tillsynsmyndigheten eller Trafikverket anser att det finns ett sådant behov, tillställas en särskild granskningsgrupp av experter med särskild erfarenhet inom de teknikområden som aktualiseras av tunneldrivningen.

Åtgärdsplanen aktiveras av avvikelser i kontrollprogrammet som kan misstänkas vara kopplade till inläckaget av grundvatten i tunnelanläggningen och förutses bestå av fem övergripande steg:

1. Verifiering av mätresultat och utredning av orsak
2. Riskbedömning – Analys av effekter och konsekvenser av avvikelserna
3. Utökade skyddsåtgärder eller skadeavhjälpande åtgärder, t.ex. hantering vid påverkan på brunnar, grundförstärkning.
4. Förnyad analys av risker och åtgärder vid otillräcklig effekt av steg 3
5. Temporärt stoppad framdrift

Villkoret utgår från att en åtgärdsplan har upprättats och givits in till tillsynsmyndigheten i god tid innan tunneldrivningen påbörjas. Men den formulering av villkoret som har föreslagits ska åtgärdsplanen vara upprättad och ingiven till tillsynsmyndigheten senast tre månader innan tunneldrivningen påbörjas.

Trafikverket föreslår följande reglering, med angivande av att fastställandet av slutliga villkor för bortledningen skjuts på en provotid (U₁), under vilken tid provisoriska föreskrifter ska gälla (P₁) samt med tillägg av ett särskilt villkor:

” U₁. Under en provotid, räknad från den tidpunkt då grundvattenbortledningen inleddes för anläggandet av bergtunneldelen av tunneln till den tidpunkten då tunneldrivningen samt tätningåtgärderna för tunneln avslutats, ska Trafikverket kontrollera grundvattenbortledningens effekter på omgivningen enligt nedstående provisoriska föreskrift (P₁).

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Senast två år efter prøvotidens utgång, när erfarenheter av de naturliga årstidsvariationerna för en färdig tunnel erhållits, ska Trafikverket sedan till mark- och miljödomstolen inkomma med förslag till slutliga villkor för det inläckage av grundvatten som ska vara tillåtet för tunneln.

Den prøvotidsredovisning som inlämnas till domstolen enligt första stycket ska redovisa:

1. det inläckage av grundvatten som kontinuerligt uppmätts under prøvotiden,
2. de åtgärder för tätning som utförts för att begränsa detta inläckage,
3. inläckagets bedömda påverkan på allmänna och enskilda intressen samt
4. de överväganden som Trafikverket gjort i förhållande till punkterna 1–3 vid utformande av sitt förslag till slutliga villkor enligt första stycket.

Under prøvotiden och till dess annat bestäms ska följande provisoriska föreskrift gälla.”

”P1. Trafikverket ska under byggskedet följa upp att inläckaget till tunnelns bergtunneldel och uppkommen omgivningspåverkan följer det som redovisats i miljökonsekvensbeskrivningen. Detta ska också redovisas till tillsynsmyndigheten enligt överenskommet tidsintervall. Som underlag ska Trafikverket före byggstart för respektive tunnel till tillsynsmyndigheten också redovisa en prognosmodell per drivningsfront över bedömd bergkvalitet, bedömt tätningsbehov samt en prognoskurva över det succesivt ackumulerade inläckaget. Denna prognoskurva ska ha som utgångspunkt det inläckage som bildat underlag för miljökonsekvensbedömningen, 28 L/min för Norra Edebytunneln och 21 L/min för Södra Edebytunneln, inbegripet samtliga tunnelrör samt tvärtunnlar och nischer för driftutrymmen med mera.

Mätning av inläckaget ska utföras med intervall och metodik som bestäms i det kontrollprogram som tas fram i samarbete med tillsynsmyndigheten i enlighet med **villkor 6**.

I samband med rapportering till tillsynsmyndigheten ska Trafikverket, utöver de kontroller som utförs enligt kontrollprogrammet, redovisa:

- hur det uppmätta inläckaget förhåller sig till prognoskurvan

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

- bergkvalitet jämfört mot prognosticerad bergkvalitet
- utförda tätningsåtgärder jämfört med bedömt tätningsbehov

Redovisningen ska även innehålla en redogörelse över hur de i kontrollprogrammet uppmätta variablerna såsom grundvattennivåer, sättningsrörelser med mera förhåller sig till förväntade förhållanden.”

Förslag till särskilt villkor om åtgärdsplan (i enlighet med vad Trafikverket förslagit i ansökan Kolmårdstunneln):

”För det fall det uppmätta inläckaget till tunneln överstiger prognoskurvan eller vid annan avvikelse eller oönskad händelseutveckling kopplad till inläckage av grundvatten i tunnelanläggningen ska Trafikverket vidta åtgärder i enlighet med en åtgärdsplan som ska upprättas och ges in till tillsynsmyndigheten tre månader innan tunneldrivningen inleds.”

Luftburet buller

1. Luftburet buller från den byggverksamhet som har ett samband med vattenverksamheten ska begränsas så att ljudnivån (dBA) som riktvärde inte överstiger vad som anges nedan

- 45 dB(A) i bostäder inomhus, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 60 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00.
- 35 dB(A) i bostäder inomhus, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 50 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 19.00 – 22.00
- 40 dB(A) i undervisningslokaler, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 60 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00–19.00.
- 35 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 50 dB(A) lördag, söndag och helgdag kl. 07.00–19.00.
- 30 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 45 dB(A) lördag, söndag och helgdag kl. 19.00–22.00.
- 30 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 45 dB(A) alla dagar kl. 22.00-07.00
- 45 dB(A) i arbetslokaler för tyst verksamhet, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 70 dB(A) helgfri måndag-fredag kl. 07.00-19.00.

Den maximala ljudnivån inomhus får nattetid, kl. 22.00 – 07.00, inte överstiga 45 dB(A) i bostäder, samt räknat som utomhusvärde vid fasad, 70 dB(A).

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

2. Om det inte är tekniskt möjligt eller ekonomiskt rimligt att innehålla de riktvärden utomhus som anges i villkor 1 ska Trafikverkets målsättning i första hand vara att innehålla de riktvärden som angetts inomhus.
3. Trots vad som anges i villkor 1 får arbeten som medför buller också överskrida angivna värdena helgfri måndag – fredag kl. 07-19 efter samråd med tillsynsmyndigheten. Andra avvikelser får, om det finns särskilda skäl, ske efter tillsynsmyndighetens godkännande.
4. Riskeras överskridande av de bullernivåer inomhus som gäller under villkor 1 under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska möjlighet till tillfälligt boende, alternativt tillfällig vistelse, erbjudas. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock om möjligt senast tre veckor innan arbetet påbörjas. Även om riktvärdet inte överskrids ska evakuering erbjudas om särskilda behov föreligger, till exempel till boende med nattarbete, små barn, äldre och sjukskrivna.

Stomljud

5. Stomljud från den byggverksamhet som har ett samband med vattenverksamheten ska begränsas så att ljudnivån (dBA) som riktvärde inte överstiger vad som anges nedan
  - 45 dB(A) i bostäder inomhus helgfri måndag-fredag kl. 07.00–22.00
  - 40 dB(A) i bostäder inomhus lördag kl. 09.00–17.00
  - 35 dB(A) i bostäder inomhus lördag kl. 07.00–09.00 samt 17.00–19.00
  - 35 dB(A) i bostäder inomhus söndag och helgdag kl. 07.00–19.00
  - 30 dB(A) i bostäder inomhus lördag, söndag och helgdag kl. 19.00–22.00
  - 30 dB(A) i bostäder inomhus alla dagar kl. 22.00–07.00
  - 45 dB(A) i arbetslokaler för tyst verksamhet inomhus helgfri måndag-fredag kl. 07.00-19.00

Den maximala ljudnivån inomhus får nattetid, kl. 22.00 – 07.00, som riktvärde inte överstiga 45 dB(A) i bostäder.

Om stomljudet överskrider angivna värden mer än tillfälligt ska tillsynsmyndigheten underrättas

6. Efter samråd med tillsynsmyndigheten får arbeten förekomma, som innebär överskridanden av angivna värden, under villkor 5, mellan kl. 07.00-22.00 helgfri måndag till fredag samt 09.00-17.00 lördagar. Sådana arbeten får även utföras på annan tid efter tillsynsmyndighetens medgivande.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

7. Riskeras överskridande av de bullernivåer inomhus, som anges under villkor 5 under fem dagar i följd eller mer än fem dagar under en tiodagarsperiod ska möjlighet till tillfälligt boende, alternativt tillfällig vistelse, erbjudas. Erbjudandet ska skickas till berörda i god tid innan arbetet påbörjas, dock om möjligt senast tre veckor innan arbetet påbörjas. Även om riktvärdet inte överskrids ska evakuering erbjudas om särskilda behov föreligger, till exempel till boende med nattarbete, små barn, äldre och sjukskrivna.

Vibrationer

8. Vid vibrationsalstrande arbeten ska Trafikverket under byggskedet tillämpa:
- Svensk Standard SS 460 48 66:2011, "Vibration och stöt - Riktvärden för sprängningsinducerade vibrationer i byggnader"
  - Svensk Standard SS 02 52 11, "Vibration och stöt – Riktvärden och mätmetod för vibrationer i byggnader orsakade av pålning, spontning, schaktning och packning"
  - Svensk Standard SS 02 52 10, "Vibration och stöt – Sprängningsinducerade luftstövågor - Riktvärden för byggnader"
  - Svensk Standard SS 4604860:2022, Vibration och stöt – Metod för synförrättning av byggnader och anläggningar i samband med vibrationsalstrande verksamhet.
  - Svenska kraftnät NV-415, "Riktvärden vid sprängning invid kraftledning"

Utsläpp av länshållningsvatten

I byggskedet ska länshållningsvatten från byggschakt kontrolleras och genomgå erforderlig rening bestående av sedimentation, oljeavskiljning och vid behov pH justering.

Sammanställning av lägsta avsänkningsnivåer i schakter och skärningar

Anläggningsdel	KM-tal	Beskrivning av anläggning/åtgärd	Lägsta avsänkningsnivå
G11-003	11+680-12+370	Skärning	+21,5
G12-007	12+550-12+680	Tråg under väg 510	+11,0
G12-004	12+640	Vägbro för väg 510 över Järnväg	+11,0

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

G12-008	12+680-13+020	Skärning söder om väg 510, bitvis utskiftning. Även bitvis utskiftning för serviceväg väster om skärningen	+8,0
G13-001	13+238-13+963	Schakt för grundläggning av brostöd för Järnvägsbro intill Kyrksjön	+6,0
G13-004	13+967	Inläckage av grundvatten till dagvattenmagasin	+13,0
G13-005	13+978-14+183	Norra förskärningen till norra Edebyttunneln	+19,0
G14-004	14+183-14+440	Skärning mellan Edebyttunnelarna	+22,0
G14-006	14+660-14+700	Utskiftning	+20,5

3 Yttrande över inkomna synpunkter på ansökan

Trafikverket konstaterar att aktbilagorna 44, 50, 54 och 57 inte innehåller några frågor till Trafikverket. Trafikverket svarar nedan på inkomna synpunkter.

3.1 Aktbilaga 46-49, [REDACTED] och [REDACTED]

Fastighetsägarna till fastigheten [REDACTED] är oroliga för kvaliteten i brunn på sin fastighet [REDACTED]. De önskar att vattnet provtas vid byggstart.

Fastigheten [REDACTED] ligger utanför påverkansområdet och någon påverkan på kvantitet eller kvalitet på vattnet i brunnen bedöms inte uppstå.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

3.2 Aktililaga 55, [REDACTED]

Fastighetsägaren till [REDACTED] anför att hon är orolig för negativ påverkan på egen brunn och på hennes fiskerätt i Kyrksjön. Hon ser också en risk för störningar i form av buller från tunga maskiner på vägen utanför. Hon kräver ersättning för förlorad livskvalitet, fiskefångst och vattenkvalitet/-kvantitet, ev sättningar i hus/tomt.

Fastigheten [REDACTED] med tillhörande byggnader och brunn ligger utanför påverkansområdet och utredningsområdet. Inga skador bedöms därför uppstå på brunnens funktion eller i form av sättningar inom fastigheten. Någon ersättning för skada inom ramen för detta mål kan därmed inte komma i fråga. Skulle oförutsedd skada inträffa får talan om ersättning väckas inom den ordning som gäller för oförutsedd skada.

När det gäller påverkan på fisk i Kyrksjön finns utredning i målet som visar att konsekvensen på Kyrksjöns naturvärden bedöms bli liten. Trafikverket föreslår i Villkor 10.2 krav på åtgärder för att förebygga negativ påverkan på Kyrksjön. MKB 15.4.1: Vid anläggande av brostöd (Y13-001 och G13-001) för bro över Kyrksjöns västra del planeras skyddsåtgärd i form av grumlingsskydd. Åtgärden motverkar grumling och ökad sedimentation utanför arbetsområdet för att begränsa negativ påverkan på naturvärdena i Kyrksjön. De skadliga effekterna av grumling inom arbetsområdet begränsas till en mycket begränsad yta (1 %) av ytvattenförekomsten och bedöms inte lämna varaktiga konsekvenser. Vid processvattenintaget i Kyrksjön (Y13-005) förses intaget med galler för att förhindra att fisk skadas vid vattenuttaget. Sammantaget bedöms konsekvensen på Kyrksjöns naturvärden (N04-13634) bli måttlig under byggskedet och liten under driftskedet eftersom brostöd blir en permanent konstruktion sjön.

3.3 Aktililaga 60, Statens geotekniska institut (SGI)

- *Om strategi för åtgärder för att begränsa grundvattenbortledning och grundvattenpåverkan. SGI vill lyfta frågan om det behövs ett förtydligande angående gränsvärden och riktlinjer för när respektive åtgärd ska vidtas.*

Svar: Kontrollprogrammet för grundvatten som kommer att omfatta bl.a. grundvattennivå- och sättningsmätningar kommer att innehålla

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

företbestämda larm- och åtgärdsnivåer för när åtgärder ska vidtas. Detta tas fram i ett senare skede.

- *SGI anser att Trafikverket bör utreda riskerna för bottenuppträckning inför miljödomstolens tillstånd, angående vattenverksamhet, då det direkt påverkar påverkansområdet och behov av avhjälpande åtgärder.*

Svar: Riskerna för bottenuppträckning har utretts inom den redan utförda systemhandlingsprojekteringen och denna fråga kommer utredas djupare och hanteras inom detaljprojekteringen av anläggningen innan byggstart. Markarbetena kommer att planeras så att bottenuppträckning, och därmed påverkan på grundvattenförhållandena, förhindras.

- *Yrkandet att leda bort allt grundvatten fr bergskärningar i jord och berg gör att kontrollprogrammets utformning blir mycket viktig för att kunna utföra de skyddsåtgärder och försiktighetsmått som behövs för att förhindra, upptäcka och åtgärda negativa effekter för omgivningen. Mkt kortfattad beskrivning i ansökan - SGI förutsätter att det kontrollprogram som tas fram tar erforderlig hänsyn till risker förknippade med markmiljö och geoteknisk omgivningspåverkan.*

Svar: Trafikverket håller med SGI om att kontrollprogrammet och dess utformning är viktiga. Inte minst är det en betydelsefull del av det prövotidsförfarande som Trafikverket nu föreslår avseende grundvattenbortledningen i bergtunnlarna och dess effekter i omgivningen. Trafikverket föreslår även att en särskild åtgärdsplan kopplad till kontrollprogrammet för tunnlarna ska ges in och följas.

3.4 Aktilaga 61, Länsstyrelsen i Stockholm

Trafikverket svarar nedan på inkomna synpunkter från länsstyrelsen.

Trafikverkets avgränsning av ansökan

Trafikverket anser att det är helt korrekt att länsstyrelsens granskning inte omfattar de undantagna vattenverksamheterna för vilka tillstånd inte söks. Som Trafikverket kommenterat ovan i sitt svar på domstolens föreläggande (under rubriken *Precisering av yrkanden*) är det emellertid inte korrekt att det skulle saknas underlag beträffande dessa vattenverksamheter.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Yrkande 1.1-1.4 (a-l)

Länsstyrelsen anför att samtliga yrkanden bör förtydligas med angivelse av vilka fastigheter respektive anläggningsdelar och vattenområden som avses. Trafikverket förmodar att tillägget av verksamheternas ID-nummer i yrkandet (såsom efterfrågats av domstolen) torde vara ett tillräckligt förtydligande.

Yrkande 1.2 h

Yrkandet bör förses med ett förtydligande av hur mycket vatten som kommer att tas ut från Kyrksjön och Trafikverket bör även komplettera ansökan med en konsekvensbedömning i denna del.

I ansökan, avsnitt 8.3.3, anges att det maximala flödesbehovet för uttag av processvatten och för infiltration är cirka 7 l/s, vilket ska ses som ett genomsnitt över tid. I bilaga C. Teknisk beskrivning (s. 108), redovisas uttagsbehov, tidslängder och volymer för uttag av vatten. Det maximala genomsnittliga uttagsflödet är beräknat utifrån att all förbrukning kommer att ske samtidigt, men i praktiken kommer uttag att ske vid olika tidpunkter. I nuläget går inte att säga när uttag för de olika aktiviteterna kommer ske då det beror på hur produktionen planeras. Den ungefärliga totala uttagsvolymen finns också angiven i Teknisk beskrivning i form av genomsnittliga uttagsbehov och uttagstider för de ingående aktiviteterna som förbrukar vatten.

Trafikverkets uppfattning är att yrkande 1.2 h har en lämpligt lydelse utifrån att storleken på uttaget som ovan sagts anges i bilaga C. Teknisk beskrivning, och att Trafikverket redan är bundet till att begränsa uttaget i enlighet med detta genom det allmänna villkoret. Ett maximalt momentant flöde finns däremot inte anledning att ange då det inte har någon betydelse för effekterna på sjön då sjön utgör ett stort vattenmagasin.

Av ansökan, avsnitt 8.3.4 påverkan och effekter, framgår att vattenutbredningen i Kyrksjön inte påverkas av uttaget och därmed påverkas inte heller de ekologiska värdena i sjön. Trafikverkets mening är därmed att ingen komplettering av konsekvensbedömningen behövs utifrån att sjön inte kommer påverkas av vattenuttagen.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Som länsstyrelsen påpekar saknas uppgifterna om vattenuttaget Y13-005 i sammanställningen av vattenverksamheter i bilaga B. Kompletterande uppgifter redovisas i tabell nedan.

Anläggningsdel	KM-tal	Beskrivning av anläggning/åtgärd	Vattenverksamhet	Berört vattenområde eller grundvattenmagasin
Y13-005	13+400	Vattenuttag för skyddsinfiltation + processvatten till tunneldrivning i Edebytunnlarna samt Tullgarnstunnelns norra del	Uttag av ytvatten	Uttagsbehovet för Edebytunnlarna är i genomsnitt cirka 55 m3/dygn, för tullgarnstunneln norra mynning är det i genomsnitt på cirka 50 m3/dygn och för skyddsinfiltationen vid Väg 510 är det maximalt 500 m3/dygn.

Yrkande 1.6

Frågan om från vilken tidpunkt arbetstiden ska löpa lämnas åt domstolen att avgöra.

Villkor 1

Det föreslagna tillägget ”såvitt avser frågor som är av betydelse för att begränsa påverkan på människors hälsa eller miljön” är endast avsett som ett förtydligande och förändrar inte innebörden av det allmänna villkoret. Trafikverket har inga invändningar mot länsstyrelsens yrkande att tillägget ska strykas.

När det gäller den lista som länsstyrelsen efterfrågar är Trafikverkets inställning att syftet med en sådan sammanställning är oklart och att en sammanställning inte skulle tillföra något med avseende på den tillståndspliktiga verksamheten som inte redan tydligt framgår av ansökan.

Villkor 4

Trafikverket kan acceptera den föreslagna ändringen, dvs. att tiden för ingivande av kontrollprogram i villkoret anges till tre månader istället för sex veckor.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Förorenade områden

Länsstyrelsen har anfört att ansökan bör kompletteras avseende risken för spridning av föroreningar i mark och grundvatten från handelsträdgården i Edeby.

Trafikverket har granskat lantmäteriets flygbilder och ekonomiska kartor från olika tidpunkter under 1900-talet. Av dessa framgår att trädgårdsodling vid Edeby Säteri är lokaliserad i direkt anslutning till gårdens huvudbyggnader. Den del av odlingarna som sträcker sig längst österut mot E4:an utgörs av en fruktträdgård som anlagts på 1920-talet. I det studerade kart- och bildunderlaget finns inget som tyder på att verksamhet knuten till handelsträdgården har legat längre österut än fruktträdgården, vars avgränsning är den samma idag som när den anlades. Av häradseconomiska kartor från 1800-talet framgår att marken där E4:an ligger idag och i linjen för Ostlänken har lång kontinuitet som åkermark. De platser där trädgårdsodling har förekommit vid Edeby Säteri ligger inte inom influensområdet för Ostlänkens vattenverksamheter. Trafikverket bedömer att det inte krävs ytterligare riskbedömning med avseende på risk för föroreningar härrörande från handelsträdgården vid Edeby Säteri.

Kulturmiljö, markstabilitet, buller

Trafikverket noterar endast att länsstyrelsen inte har något särskilt att anmärka i dessa delar och att man även delar Trafikverkets uppfattning att behov saknas av särskilt villkor för buller.

Kompensationsåtgärder

Trafikverket motsätter sig att tillståndet förenas med villkor om kompensationsåtgärder enligt 16 kap. 9 § miljöbalken. Den nu aktuella vattenverksamheten innebär inte något intrång i allmänna intressen. Det är järnvägsplanen som ger Trafikverket rätten att ta mark i anspråk för ändamålet och det är således intrångsreglerna i lagen om byggande av järnväg som innebär att våtmarksområden avlägsnas. Mark- och miljödomstolen kan rimligen inte tillämpa en fakultativ bestämmelse om kompensation i miljöbalken för ett intrång i allmänna intressen som sker i enlighet med en annan lagstiftning och som beslutats av en annan myndighet.

I lagen om byggande av järnväg saknas möjlighet att genom järnvägsplan ta i anspråk mark för naturkompensation, varför Trafikverket generellt sett inte äger rådighet att ta ytor i anspråk utöver vad som krävs för anläggningen.

Ärendenummer
TRV 2023/68687
Motpartens ärendenummer
M 5022-23

Dokumentdatum
2024-09-20

Inom ramen för planprocessen har den lokalisering och den utformning valts som på bästa sätt beaktar höga naturvärden.

Som ovan,

Anna-Pia Johansson

verksjurist

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2023/68687, Motpartens ärendenummer M 5022-23, Dokumentdatum 2024-09-20, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.